

09

NEWSLETTER

Decembar 2017.

ZELENA ENERGIJA

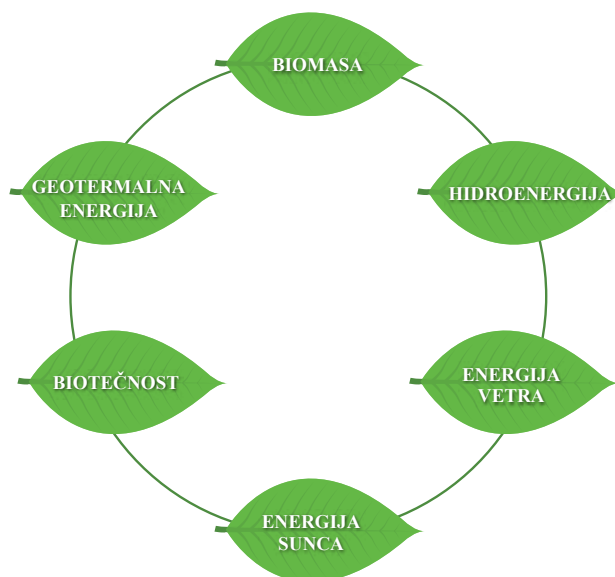
Pripremila:

Ana Zorić

Investicije u obnovljive izvore energije su izuzetno značajne za stvaranje uslova za obezbeđivanje energetske nezavisnosti i stabilno snabdevanje potrošača u Srbiji energentima. U nastavku ćemo predočiti pregled obnovljivih izvora energije i investicione podsticaje za ulaganja u „zelenu energiju“ kao i postupak izgradnje energetske objekta.

U skladu sa zakonom o energetici obnovljivi izvori energije su nefosilni izvori energije kao što su: vodotokovi, biomasa, vetar, sunce, biogas, deponijski gas, gas iz pogona za preradu kanalizacionih voda i izvori geotermalne energije.

BIOMASA	HIDROENERGIJA	ENERGIJA VETRA	ENERGIJA SUNCA	BIOTEČNOST	GEOTERMALNA ENERGIJA
Biomasa je biorazgradivi deo proizvoda, otpada i ostataka biološkog porekla iz poljoprivrede (uključujući biljne i životinjske materije), šumarstva i povezanih industrija, kao i biorazgradivi deo industrijskog i komunalnog otpada.	Hidroenergija ili energija vode koristi se za proizvodnju struje još od kraja devetnaestog veka, a danas čak 159 zemalja širom sveta koriste ovaj resurs. To je najrasprostranjeniji obnovljiv izvor energije za proizvodnju električne energije.	Danas se energija vetra najviše koristi za proizvodnju električne energije. Takođe, spada i među najrazvijenije sisteme upotrebe obnovljivih izvora energije koji se sve više koriste. Energija vetra je ekonomski održiv sistem upotrebe resursa zbog niske cene izrade projekta, a visokog prirodnog potencijala.	Sunce je najveći izvor energije na Zemlji. Energija Sunca koristi se već vekovima unazad. Može se koristiti za zagrevanje vode i prostorija za hlađenje, za potrebe sušenja. Upotrebom energije sunca smanjuje se trošak energije za proizvodnju toplotne energije na bazi fosilnih goriva.	Biotečnost je tečno gorivo proizvedeno iz biomase, koje se koristi u energetske svrhe, osim za saobraćaj, uključujući proizvodnju električne energije i energije za grejanje i hlađenje.	Geotermalna energija predstavlja prirodnu energiju akumuliranu u fluidima i stenskim masama u Zemljinoj kori. Republika Srbija obiluje prirodnim izvorima termalnih voda, a samim tim i hidrogeotermalnim resursima. Ovaj vid energije, se na teritoriji Srbije, najviše koristi za potrebe balneologije i rekreacije. Danas imamo 59 banja koje koriste termalnu vodu za balneologiju, sport i rekreaciju.

I ULOGA DRŽAVE U KORIŠĆENJU OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Korišćenje energije iz obnovljivih izvora je u interesu Republike Srbije. Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Nacionalni akcioni plan za korišćenje obnovljivih izvora (u daljem tekstu: Nacionalni akcioni plan) kojim se osigurava da će udeo obnovljivih izvora energije biti u skladu sa potvrđenim međunarodnim sporazumima. U Nacionalnom akcionom planu ciljevi za korišćenje obnovljivih izvora utvrđuju se na osnovu energetske potrebe, ekonomskih mogućnosti i obaveza Republike Srbije preuzetih potvrđenim međunarodnim sporazumima.

Ministarstvo prati sprovođenje Nacionalnog akcionog plana i o tome svake druge godine dostavlja izveštaj Vladi. Izveštaj se izrađuje za prethodne dve kalendarske godine. Ako se utvrdi da za prethodne dve kalendarske godine, udeo energije iz obnovljivih izvora značajno odstupa od dinamike za ostvarenje udela, Vlada, na predlog Ministarstva, donosi odluku o izmeni Nacionalnog akcionog plana, u kojem će odrediti predlog mera da se utvrđena dinamika za ostvarenje udela dostigne u razumnom roku. Ministarstvo propisuje način izračunavanja udela energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije, način izračunavanja električne energije proizvedene iz hidroelektrana i vetroelektrana, energetske sadržaj goriva u saobraćaju, način izračunavanja uticaja biogoriva, biotečnosti i njihovih uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i način izračunavanja energije iz toplotnih pumpi.

II STATUS POVLAŠĆENOG PROIZVOĐAČA, PRIVREMENOG POVLAŠĆENOG PROIZVOĐAČA I PROIZVOĐAČA ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Energetski subjekt može steći status povlašćenog proizvođača električne energije (u daljem tekstu: povlašćeni proizvođač) za elektranu, odnosno deo elektrane ako:

- 1) u procesu proizvodnje električne energije koristi obnovljive izvore energije i ispunjava uslove u pogledu instalisane snage i to: u hidroelektrani do 30 MW, hidroelektrani na postojećoj infrastrukturi do 30 MW, elektrani na biomasu, elektrani na biogas, elektrani na vetar, elektrani na energiju sunčevog zračenja, geotermalnoj elektrani, elektrani na otpad, i drugoj elektrani u skladu sa Uredbom o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora energije (u daljem tekstu: Uredba)
- 2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;
- 4) proizvodi električnu energiju u novoizgrađenim, odnosno rekonstruisanim postrojenjima u kojima je ugrađena nekorišćena oprema;
- 5) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa Zakonom o energetici;

- 6) koristi energiju vetra i energiju sunčevog zračenja, a instalirana snaga je manja od slobodnog kapaciteta određenog Uredbom;
- 7) ispunjava i druge uslove u skladu sa Uredbom.

Energetski subjekt, može steći status povlašćenog proizvođača i za elektranu, odnosno deo elektrane koja proizvodi energiju iz visokoeфикаsne kombinovane proizvodnje električne i toplotne energije ako:

- 1) u pojedinačnom proizvodnom objektu instalirane električne snage do 10 MW istovremeno proizvodi električnu i toplotnu energiju sa visokim stepenom iskorišćenja primarne energije;
- 2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;
- 4) proizvodi električnu energiju u novoizgrađenim, odnosno rekonstruisanim postrojenjima u kojima je ugrađena nekorišćena oprema;
- 5) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa Zakonom o energetici;
- 6) ispunjava i druge uslove u skladu sa Uredbom.

Energetski subjekt može steći status proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora (u daljem tekstu: proizvođač iz obnovljivih izvora) za tu elektranu ako:

- 1) u procesu proizvodnje električne energije koristi obnovljive izvore energije;
- 2) je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 3) ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;

- 4) ima licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa Zakonom o energetici;
- 5) ispunjava i druge uslove u skladu sa Uredbom.

Status povlašćenog proizvođača ne može se steći za reverzibilnu hidroelektranu.

Status povlašćenog proizvođača, privremeni status povlašćenog proizvođača i status proizvođača iz obnovljivih izvora može steći i fizičko lice koje proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora samo za jednu elektranu instalirane snage do 30 kW.

Energetski subjekat i fizičko lice ne mogu istovremeno imati status proizvođača iz obnovljivih izvora i status povlašćenog proizvođača za istu elektranu.

Energetski subjekt, odnosno fizičko lice, može pre sticanja statusa povlašćenog proizvođača, steći privremeni status povlašćenog proizvođača električne energije (u daljem tekstu: privremeni povlašćeni proizvođač) ako:

- 1) može da pristupi građenju elektrane iz člana 70. st. 1. i 2. Zakona o energetici, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 2) je pribavio finansijski instrument obezbeđenja u skladu sa Uredbom, za slučaj da ne stekne status povlašćenog proizvođača u skladu sa stavom 2. ovog člana za elektranu instalirane snage veće od 100 kW;
- 3) iz tehničke dokumentacije, kao i odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu njega, proizilazi da za planiranu elektranu može da stekne status povlašćenog proizvođača.

Status privremenog povlašćenog proizvođača važi tri godine od dana pravnosnažnosti rešenja o sticanju privremenog statusa povlašćenog proizvođača električne energije, odnosno jednu godinu za elektrane koje koriste energiju sunčevog zračenja.

Ukoliko privremeni povlašćeni proizvođač ne stekne status povlašćenog proizvođača u roku iz prethodnog paragrafa, status privremenog povlašćenog proizvođača može se produžiti za najviše godinu dana, pod uslovom da se uz zahtev za produženje priloži dokaz da je elektrana izgrađena.

U slučaju da u toku važenja statusa privremenog povlašćenog proizvođača, nastupe nepredvidive okolnosti koje sprečavaju privremenog povlašćenog proizvođača da stekne status povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom, status privremenog povlašćenog proizvođača može se produžiti za period koji je potreban da se otklone nepredvidive okolnosti bliže propisane Uredbom.

III PODSTICAJNE MERE

Podsticajne mere za povlašćene proizvođače električne energije obuhvataju:

- 1) obavezu otkupa električne energije od povlašćenog proizvođača;
- 2) cene po kojima se ta energija otkupljuje;
- 3) period važenja obaveze otkupa električne energije;
- 4) preuzimanje balansne odgovornosti - balansna odgovornost na tržištu električne energije je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže proizvodnju, potrošnju i ugovorenu kupovinu i prodaju električne energije u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;
- 5) i druge podsticajne mere propisane aktom donetim na osnovu Zakona o energetici, kao i drugim zakonima i propisima kojima se uređuju porezi, carine i druge dažbine, zaštita životne sredine i energetska efikasnost.

Podsticajne mere može koristiti energetska subjekt koji je stekao status povlašćenog proizvođača.

Povlašćeni proizvođač ostvaruje pravo na podsticajne mere zaključenjem ugovora o otkupu električne energije sa garantovanim snabdevačem. Garantovani snabdevač je

snabdevač koji obezbeđuje javnu uslugu garantovanog snabdevanja i koji od povlašćenih proizvođača otkupljuje električnu energiju, i obavlja poslove koji se odnose na sprovođenje podsticajnih mera. Garantovano snabdevanje je javna usluga kojom se osigurava pravo domaćinstava i malih kupaca na snabdevanje električnom energijom propisanih karakteristika na teritoriji Republike Srbije po razumnim, jasno uporedivim, transparentnim i nediskriminatorskim cenama; Garantovani snabdevač je dužan da u roku od 30 dana od dana podnošenja zahteva zaključi ugovor o otkupu električne energije.

Povlašćeni proizvođač dužan je da:

- 1) svu proizvedenu električnu energiju prodaje isključivo garantovanom snabdevaču;
- 2) vodi evidenciju o utrošenim energentima;
- 3) dostavlja planove rada garantovanom snabdevaču;
- 4) ispunjava i druge obaveze propisane ovim zakonom i aktima donetim na osnovu ovog zakona.

Privremeni povlašćeni proizvođač ostvaruje pravo na podsticajne mere zaključenjem ugovora o otkupu električne energije sa garantovanim snabdevačem pod odložnim uslovom da stekne status povlašćenog proizvođača.

Garantovani snabdevač je dužan da:

- 1) zaključi ugovor o otkupu električne energije iz člana 76. stav 3, odnosno člana 77. stav 1. Zakona o energetici;
- 2) preuzima prava i obaveze prethodnog garantovanog snabdevača u roku, na način i pod uslovima utvrđenim javnim tenderom iz člana 191. Zakona o energetici;
- 3) vodi registar ugovora o otkupu električne energije i objavljuje ih na svojoj internet stranici;
- 4) preuzme balansnu odgovornost iz člana 76. stav 1. tačka 4) zakona;

- 5) dostavlja Ministarstvu podatke potrebne za utvrđivanje naknade za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije u skladu sa aktom iz člana 79. stav 4. zakona;
- 6) vodi poseban račun za transakcije vezane za podsticajne mere i garancije porekla, u skladu sa zakonom.

IV PODSTICAJNA SREDSTVA

Svi krajnji kupci električne energije dužni su da plaćaju naknadu za podsticaj povlašćenih proizvođača električne energije, osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o energetici. Na primer, za električnu energiju utrošenu u reverzibilnim hidroelektranama za pumpni

režim rada se ne plaća naknada.

Vlada propisuje način obračuna, plaćanja i prikupljanja sredstava po osnovu naknade za podsticajne mere, kao i način raspodele prikupljenih sredstava po osnovu naknade za podsticajne mere.

Vlada, na predlog Ministarstva, najkasnije do kraja decembra tekuće godine za narednu godinu, utvrđuje visinu naknade.

V IZGRADNJA ENERGETSKOG OBJEKTA

U nastavku su koraci neophodni za izgradnju energetskog objekta.

01 Izbor lokacije i uvid u planska dokumenta

02 Plan parcele Kopija

03 Prepis lista nepokretnosti

04 Prethodna studija opravdanosti sa generalnim projektom

05 Informacij o lokaciji

06 Mišljenje operatora sistema o uslovima priključenja

07 Idejno rešenje

08 Uslovi za projektovanje i priključenje

09 Elektronski potpis

10 Lokacijski uslovi

11 Studija opravdanosti sa idejnim projektom

12 Energetska dozvola

13 Odluka o potrebi procene uticaja na životnu sredinu

14 Odluka o obimu i sadržaju studije o proceni uticaja

15 Studija procene uticaja na životnu sredinu

16 Saglasnost na studiju procene uticaja na životnu sredinu

17 Projekat za građevinsku dozvolu

18 Tehnička kontrola projekta za građevinsku dozvolu

19 Vodna saglasnost

20 Građevinska dozvola

21 Pravosnažnost građevinske dozvole

22 Privremeni status povlašćenog proizvođača električne energije

23 Ugovor sa odložnim dejstvom

24 Projekat za izvođenje radova

25 Prijava građevinskih radova

26 Građenje objekta

27 Odobrenje za priključenje na elektroenergetsku mrežu

28 Ugovaranje izgradnje priključka na elektroenergetskoj mreži

29 Priključenje na elektroenergetsku mrežu

30 Projekat izvedenog objekta

31 Izveštaj komisije za tehnički pregled

32 Vodna dozvola

33 Upotrebna dozvola

34 Licenca za obavljanje energetske delatnosti

35 Status povlašćenog proizvođača električne energije

36 Ugovor o otkupu električne energije punovažnost

OPIS RADNJE

- 1 Uvidom u planska dokumenta (Plan detaljne regulacije) investitor proverava da li je u važećim planskim dokumentima na izabranoj lokaciji predviđena izgradnja energetskog objekta.
- 2 U pitanju je dokument kojim se proverava da li je na izabranoj lokaciji dozvoljena izgradnja energetskog objekta. Zahtev za izdavanje kopije plana podnosi se nadležnoj Službi katastra nepokretnosti na kojem će se objekat nalaziti. Rok za rešavanje po zahtevu je 30 dana, mada se u praksi kopija plana dobija najkasnije za deset dana.

- 3 Akt kojim se dokazuje vlasništvo nad zemljištem, a neophodan je za pripremu tehničke dokumentacije i dobijanje građevinske dozvole.
- 4 Prethodnom studijom opravdanosti utvrđuje se naročito prostorna, ekološka, društvena, finansijska, tržišna i ekonomska opravdanost investicije za varijantna rešenja definisana generalnim projektom, na osnovu kojih se donosi planski dokument, kao i odluka o opravdanosti ulaganja u prethodne radove za idejni projekat i izradu studije opravdanosti. Izradu prethodne studije opravdanosti može obavljati privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti projektovanja i inženjeringa i koje ispunjava uslove u pogledu stručnog kadra. Tehnička dokumentacija izrađuje se kao:
  - 1) generalni projekat;
  - 2) idejno rešenje;
  - 3) idejni projekat;
  - 4) projekat za građevinsku dozvolu;
  - 5) projekat za izvođenje;
  - 6) projekat izvedenog objekta.

Generalni projekat - Generalni projekat sadrži naročito podatke o: makrolokaciji objekta; opštoj dispoziciji objekta; tehničko-tehnološkoj koncepciji objekta; načinu obezbeđenja infrastrukture; mogućim varijantama prostornih i tehničkih rešenja sa stanovišta uklapanja u prostor; prirodnim uslovima; proceni uticaja na životnu sredinu; inženjerskogeološkim-geotehničkim karakteristikama terena sa aspekta utvrđivanja generalne koncepcije i opravdanosti izgradnje objekta; istražnim radovima za izradu idejnog projekta; zaštiti prirodnih i nepokretnih kulturnih dobara; funkcionalnosti i racionalnosti rešenja.
- 5 Informacija o lokaciji sadrži podatke o mogućnostima i ograničenjima gradnje na katastarskoj parceli, odnosno na više katastarskih parcela, na osnovu planskog dokumenta. Informaciju o lokaciji izdaje organ nadležan za izdavanje lokacijskih uslova (ministarstvo nadležno za poslove urbanizma, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine za objekte iz člana 134. ZPI) u roku od osam dana od dana podnošenja zahteva, uz naknadu stvarnih troškova izdavanja te informacije. Uz zahtev se podnosi: kopija plana parcele, prepis lista nepokretnosti, druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, naknade, identifikacija)
- 6 Izdaje se u cilju pripreme tehničke dokumentacije i konačnog priključenja postrojenja na prenosni odnosno distributivni sistem električne energije. Zahtev se podnosi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije (zavisno od snage postrojenja). Uz zahtev se podnosi: Kopija plana parcele, prepis lista nepokretnosti, druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugo). Rok za uplatu po predračunu na ime naknade je 30 dana, u cilju nastavka procedure. Po službenoj dužnosti izrađuje se Studija operatora sistema uz odgovarajuću naknadu
- 7 Idejno rešenje se izrađuje za potrebe pribavljanja lokacijskih uslova, a može biti deo urbanističkog projekta za potrebe urbanističko-arhitektonske razrade lokacije.
- 8 Aktom o uslovima za projektovanje i priključenje se definiše mogućnost priključenja postrojenja na prenosni odnosno distributivni sistem električne energije, odnosno elektroenergetski i tehnički uslovi potrebni za izradu tehničke dokumentacije, kao i tehnički,

projektni i pogonski standardi koje treba da ispune operator prenosnog/distributivnog sistema i objekti korisnika koji se priključuju na prenosni/distributivni sistem. Zahtev se podnosi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne

energije (zavisno od snage postrojenja). Uz zahtev se podnosi: Mišljenje operatora sistema o uslovima i mogućnostima priključenja, idejno rešenje, kopija plana parcele, prepis lista nepokretnosti. U obrascu zahteva propisana je i ostala potrebna dokumentacija koja se prilaže uz zahtev (izvod iz katastra vodova, geografska karta šireg područja i slično).

9 Preduslov za primenu elektronske objedinjene procedure u skladu sa ZPI i ishodovanje akata u procesu izgradnje objekta.

10 Lokacijski uslovi su javna isprava koja sadrži podatke o mogućnostima i ograničenjima gradnje na katastarskoj parceli koja ispunjava uslove za građevinsku parcelu, a sadrži sve uslove za izradu tehničke dokumentacije. Lokacijski uslovi se izdaju za izgradnju, odnosno dogradnju objekata za koje se izdaje građevinska dozvola, kao i za objekte koji se priključuju na komunalnu i drugu infrastrukturu. Izuzetno od pomenutog, lokacijski uslovi se mogu izdati i za više katastarskih parcela, uz obavezu investitora da pre izdavanja upotrebne dozvole izvrši spajanje tih parcela u skladu sa ovim zakonom. Lokacijske uslove za objekte iz člana 133. ZPI izdaje ministarstvo nadležno za poslove urbanizma, odnosno nadležni organ autonomne pokrajine za objekte iz člana 134. ZPI. Lokacijske uslove za objekte koji nisu određeni u čl. 133. i 134. ovog zakona, izdaje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Uz zahtev za izdavanje lokacijskih uslova podnosi se idejno rešenje budućeg objekta, odnosno dela objekta (skica, crtež, grafički prikaz i sl.). Lokacijskim uslovima može se predvideti i fazna, odnosno etapna izgradnja.

11 Studijom opravdanosti određuje se naročito prostorna, ekološka, društvena, finansijska, tržišna i ekonomska opravdanost investicije za izabrano rešenje, razrađeno idejnim projektom, na osnovu koje se donosi odluka o opravdanosti ulaganja, za projekte koji se finansiraju sredstvima iz budžeta. Izradu studije opravdanosti može obavljati privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti projektovanja i inženjeringa i koje ispunjava uslove u pogledu stručnog kadra.

Idejni projekat se izrađuje za potrebe izgradnje objekata i izvođenja radova za koje se ne izdaje građevinska dozvola, kao i za objekte iz člana 133. ZPI (u daljem tekstu: Velike objekte), kada podleže stručnoj kontroli od strane revizije komisije.

12 Da bi se dobila građevinska dozvola potrebno je prethodno pribaviti energetska dozvolu. Uslovi za izdavanje energetske dozvole propisani su članom 2. Pravilnika o energetska dozvoli.

13 Investitor saznaje da li je potrebno uz tehničku dokumentaciju uraditi i studiju procene uticaja na životnu sredinu

- Zahtev na propisanom obrascu se podnosi MZŽS, odnosno nadležnom organu AP ili nadležnom organu JLS
Uz zahtev se podnosi:
- Informaciju o lokaciji ili potvrđeni urbanistički projekat ne stariji od godinu dana
- Idejno rešenje ili idejni projekat, odnosno izvod iz idejnog projekta
- Grafički prikaz mikro i makro lokacije
- Uslovi i saglasnosti drugih nadležnih organa i organizacija pribavljeni u skladu sa posebnim (drugim) zakonima
- Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa)

- 14 Ako je doneta odluka o potrebi procene uticaja na životnu sredinu kojom je odlučeno da je procena uticaja potrebna i ukoliko u istoj odluci nadležni organ nije odredio obim i sadržaj studije o proceni uticaja, nosilac projekta treba da pribavi i odluku o obimu i sadržaju studije o proceni uticaja na životnu sredinu

Zahtev na propisanom obrascu se podnosi MZŽS, odnosno nadležnom organu AP ili nadležnom organu JLS;

Uz zahtev se podnosi:

- Izvod iz urbanističkog plana ili potvrđeni urbanistički projekat, odnosno akt o urbanističkim uslovima ne stariji od godinu;
  - Idejni projekat, odnosno izvod iz idejnog projekta
  - Grafički prikaz mikro i makro lokacije
  - Uslovi i saglasnosti drugih nadležnih organa i organizacija pribavljeni u skladu sa posebnim (drugim) zakonima
  - Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa)
- 15 Dokument kojim se analizira i ocenjuje uticaj projekta na životnu sredinu, neophodan za pribavljanje odobrenja za izgradnju, odnosno prijavu početka radova. Studiju o proceni uticaja može da izrađuje pravno lice i preduzetnik ako je upisano u odgovarajući registar za obavljanje delatnosti projektovanja, inženjeringa i izrade studija i analiza

(Projektant). Pravno lice i preduzetnik i dužno je da za izradu studije o proceni uticaja obrazuje multidisciplinarni tim sastavljen od lica koja poseduju dokaz o kvalifikaciji za izradu studije o proceni uticaja, odnosno za oblasti koje su predmet studije u čijoj izradi učestvuju. Lice je kvalifikovano za izradu studije o proceni uticaja ako ima visoku stručnu spremu odgovarajućeg smera i najmanje pet godina rada u struci ili zvanje odgovornog projektanta. U dogovoru sa projektantom dostavljaju se prikupljeni podaci i dokumentacija.

- 16 Dokument neophodan za pribavljanje odobrenja za izgradnju, odnosno prijavu početka radova Zahtev na propisanom obrascu se podnosi MZŽS, odnosno nadležnom organu AP ili nadležnom organu JLS

Uz zahtev se podnosi:

- Studija procene uticaja na životnu sredinu
  - Odluka o potrebi procene uticaja na životnu sredinu i odluka o obimu i sadržaju studije o proceni uticaja na životnu sredinu
  - Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa)
- 17 Projekat za građevinsku dozvolu se izrađuje za potrebe pribavljanja rešenja o građevinskoj dozvoli. Projekat obavezno sadrži i izjavu glavnog projektanta, odgovornog projektanta i vršioca tehničke kontrole, kojom se potvrđuje da je projekat izrađen u skladu sa lokacijskim uslovima, propisima i pravilima struke.

Za objekte za koje je zakonom kojim se uređuje zaštita od požara propisana mera obavezne zaštite od požara, sastavni deo projekta za građevinsku dozvolu jeste i elaborat o zaštiti od požara.

Elaborat o zaštiti od požara izrađuje lice sa odgovarajućom licencom izdatom u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita od požara.

Postoje objekti (član 145. ZPI) za koje nije potrebno pribavljanje građevinske dozvole te za njih umesto projekta za građevinsku dozvolu radi samo idejni projekat.

- 18 Tehničku kontrolu projekta za građevinsku dozvolu može da vrši privredno društvo, odnosno drugo pravno lice i preduzetnik koji ispunjavaju uslove za izradu tehničke dokumentacije propisane zakonom i koje odredi investitor. Tehničku kontrolu projekta za građevinsku dozvolu ne može da vrši odgovorni projektant koji je izradio taj projekat, odnosno koji je zaposlen u privrednom društvu koje je izradilo taj projekat ili preduzeću koje je investitor. Tehnička kontrola projekta za građevinsku dozvolu obuhvata naročito proveru: usklađenosti sa svim uslovima i pravilima sadržanim u lokacijskim uslovima, zakonom i drugim propisima, tehničkim normativima, standardima i normama kvaliteta, kao i međusobne usklađenosti svih delova tehničke dokumentacije; usklađenosti projekta sa rezultatima prethodnih istraživanja (prethodni radovi); ocenu odgovarajućih podloga za temeljenje objekata; proveru ispravnosti i tačnosti tehničko-tehnoloških rešenja objekta i rešenja građenja objekata; stabilnosti i bezbednosti; racionalnosti projektovanih materijala; uticaja na životnu sredinu i susedne objekte. Tehnička kontrola projekta za građevinsku dozvolu za građenje objekata za koje građevinsku dozvolu izdaje nadležno ministarstvo, odnosno autonomna pokrajina obuhvata i proveru usklađenosti sa merama sadržanim u izveštaju revizione komisije. O izvršenoj tehničkoj kontroli sačinjava se izveštaj koji potpisuju projektanti sa odgovarajućim licencama koji su obavili tehničku kontrolu pojedinačnih delova projekta, a konačni izveštaj potpisuje zastupnik pravnog lica, odnosno preduzetnik. Troškove tehničke kontrole snosi investitor. Projekat za građevinsku dozvolu izrađen po propisima drugih zemalja podleže tehničkoj kontroli kojom se proverava usklađenost te dokumentacije sa zakonom i drugim propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta.

Projekat za građevinsku dozvolu u prethodnom slučaju mora biti preveden na srpski jezik.

- 19 Akt kojim se utvrđuje da je tehnička dokumentacija za objekte i radove urađena u skladu sa vodnim uslovima. Izdaje se pre početka izgradnje novih i prilikom rekonstrukcije postojećih objekata i postrojenja, kao i izvođenja drugih radova koji mogu imati uticaja na vodni režim. Vodnu saglasnost donosi nadležni vodoprivredni organ

Uz zahtev se podnosi:

- Rešenje o izdavanju vodnih uslova
- Lokacijski uslovi
- Projekat za građevinsku dozvolu uz odgovarajuće izvode iz projekta koji se odnose na hidrotehnički deo
- Izveštaj o tehničkoj kontroli projekta za građevinsku dozvolu
- Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade,

- 20 Upravni akt kojim se konačno rešava o pravu investitora na izgradnju objekta. Za velike objekte zahtev se podnosi MG, odnosno AP koji se u celini grade na njenoj teritoriji, dok se nadležnoj JLS podnosi za ostale objekte, u okviru objedinjene procedure putem elektronske prijave, preko Sistema Agencije za privredne registre, za šta je potrebno posedovanje elektronskog potpisa i kreiranje korisničkog naloga na internet sajtu

Agencije za privredne registre.

Uz zahtev za izdavanje građevinske dozvole prilaže se:

- projekat za građevinsku dozvolu;
- energetska dozvola;
- dokaz o odgovarajućem pravu na zemljištu (pravo svojine ili pravo zakupa na građevinskom zemljištu u javnoj svojini, odnosno pravo korišćenja na građevinskom zemljištu koje je upisano u odgovarajuću evidenciju nepokretnosti) uz saglasnost suvlasnika ako postoji susvojina nad zemljištem ili objektom
- ugovor između investitora i finansijera, ako postoji;
- ugovor između investitora i imaoća javnih ovlašćenja, odnosno drugi dokaz o obezbeđivanju nedostajuće infrastrukture, ako je to uslov za izdavanje građevinske dozvole predviđen lokacijskim uslovima;
- izveštaj revizione komisije, za velike objekte;
- uslovi za projektovanje i priključenje objekata na distributivni, odnosno prenosni sistem električne energije, a nisu sadržani u lokacijskim uslovima; izjašnjenje podnosioca o načinu plaćanja doprinosa za uređenje građevinskog zemljišta, za objekte za koje je propisano plaćanje doprinosa za uređenje građevinskog zemljišta i čija ukupna bruto razvijena građevinska površina prelazi 200 m²
- druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa)

21 Pravnosnažno rešenje o građevinskoj dozvoli je uslov za pristupanje izgradnji objekta i dobijanje privremenog statusa povlašćenog proizvođača. Rešenje o građevinskoj dozvoli može postati pravnosnažno: 1. istekom roka za podnošenje tužbe Upravnom sudu ukoliko tužba Upravnom sudu na rešenje o građevinskoj dozvoli nije podneta ili 2. pravnosnažnom presudom Upravnog suda povodom tužbe koja je podneta protiv rešenja o građevinskoj dozvoli. Rok za podnošenje tužbe Upravnom sudu na rešenje o građevinskoj dozvoli i pokretanje upravnog spora je 30 dana od dana dostavljanja rešenja o građevinskoj dozvoli. Zahtev za klauzulu pravnosnažnosti na rešenje o građevinskoj dozvoli dostavlja se organu koji je izdao rešenje o građevinskoj dozvoli. Uz zahtev se podnosi:

- Potvrda Upravnog suda da u zakonskom roku protiv predmetnog rešenja nije pokrenut upravni spor odnosno da nije podneta tužba Upravnom sudu.
- Original rešenja o građevinskoj dozvoli.

22 Kako bi obezbedio mere podsticaja koje važe pre početka izgradnje objekta, investitor može steći privremeni status povlašćenog proizvođača električne energije, ako:

- može da pristupi građenju postrojenja u skladu sa ZPI
- je pribavio finansijski instrument obezbeđenja za slučaj da ne stekne status povlašćenog proizvođača, samo za postrojenje instalisane snage veće od 100 kW
- iz tehničke dokumentacije, zatim ZE, kao i propisa donetih na osnovu njega proizilazi da će za planirano postrojenje moći da se stekne status povlašćenog proizvođača električne energije

Zahtev se podnosi ME na propisanom obrascu (objavljuje se na internet stranici ME), a uz zahtev se prilaže:

- Pravnosnažna građevinska dozvola ili drugi akt u skladu sa ZPI kao dokaz da se može pristupiti izgradnji objekta
- Kopija (izvod) projekta za građevinsku dozvolu ili idejnog projekata ili druge tehničke dokumentacije na osnovu koje je izdata građevinska dozvola, odnosno odobrena izgradnja objekta u skladu sa ZPI

- Dokaz o obezbeđenom novčanom depozitu ili bankarska garancija u visini od 60 evra po instalisanom kW (finansijski instrument obezbeđenja)
  - Za solarne elektrane na objektu list nepokretnosti sa kopijom katastarskog plana objekta na kome se planira izgradnja objekta (ako se to ne može utvrditi iz drugih priloga)
  - Uslovi za priključenje ili mišljenje operatora sistema o uslovima i mogućnostima priključenja
  - Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija)
- 23 Ovim ugovorom investitor stiče mogućnost za ostvarivanje prava koja su mu zagarantovana privremenim statusom povlašćenog proizvođača, što uključuje i pokrivanje perioda probnog rada do sticanja statusa povlašćenog proizvođača (period do početka podsticajnog perioda). Uslov za punu primenu odredbi ugovora je da investitor izgradi postrojenje i stekne statusa povlašćenog proizvođača. Ugovor potpisuju investitor i Garantovani snabdevač (trenutno EPS snabdevanje). Uz zahtev Garantovanom snabdevaču se podnosi:
- Privremeni status povlašćenog proizvođača
  - Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija)
- 24 Izrađuje se za potrebe izvođenja radova na građenju elektrane. Projekat za izvođenje je skup međusobno usaglašenih projekata kojim se utvrđuju građevinsko-tehničke, tehnološke i eksploatacione karakteristike objekta sa opremom i instalacijama, tehničko-tehnološka i organizaciona rešenja za gradnju objekta, investiciona vrednost objekta i uslovi održavanja objekta. Tehničku dokumentaciju za izvođenje radova može da izrađuje pravno lice (Projektant) upisan u registar privrednih subjekata, a potvrđuje svojim potpisom i pečatom lične licence odgovorni projektant za deo projekta za koji poseduje odgovarajuću licencu. Za velike objekte tehničku dokumentaciju mora da izrađuje privredno društvo, odnosno drugo pravno lice koje je upisano u registar privrednih subjekata za izradu tehničke dokumentacije za tu vrstu objekata i koje ima zaposlena lica sa odgovarajućim uslovima. Zahtev se podnosi u dogovoru sa Projektantom i dostavlja mu se prethodno pribavljena dokumentacija.
- 25 Investitor podnosi prijavu radova organu koji je izdao građevinsku dozvolu najkasnije 8 dana pre početka izvođenja radova. Prijava sadrži datum početka i rok završetka građenja, odnosno izvođenja radova. Uz prijavu radova se podnosi:
- dokaz o izmirenju obaveza u pogledu doprinosa za uređivanje građevinskog zemljišta, odnosno sredstvo obezbeđenja plaćanja doprinosa za uređivanje građevinskog zemljišta i dokaz o uplati prve rate ako je rešenjem o građevinskoj dozvoli predviđeno plaćanje te obaveze na rate;
  - saglasnost na studiju o proceni uticaja na životnu sredinu, odnosno odluka da nije potrebna izrada studije;
  - akt ministarstva finansija o uvođenju u posed nepokretnosti, odnosno zaključen ugovor o pravu službenosti za linijske infrastrukturne objekte koji se grade na osnovu rešenja o eksproprijaciji.
  - druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa)
- 26 Građenju objekta se može pristupiti na osnovu pravnosnažnog rešenja o građevinskoj dozvoli i prijave građevinskih radova.
- 27 Odobrenje se izdaje u vidu rešenja, a po službenoj dužnosti izrađuje se zapisnik o uviđaju na licu mesta.

Zahtev se podnosi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije, na koji se elektrana priključuje.

Uz zahtev se podnosi:

- Građevinska dozvola, odnosno rešenje o odobrenju za izvođenje radova
- Pogonski dijagram generatora u elektrani (za sinhronne generatore)
- Po potrebi mogu biti zatraženi i drugi, dodatni projektni podaci
- Druga opšta dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija i drugo).

28 Pre priključenja elektrane neophodno je sa operatorom sistema ugovoriti način izgradnje priključka.

Zahtev se podnosi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije, na koji se elektrana priključuje. Uz zahtev se podnosi:

- Odobrenje za priključenje na elektroenergetsku mrežu
- Po potrebi mogu biti zatraženi i drugi, dodatni projektni podaci
- Druga opšta dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće novčane naknade, identifikacija i drugo).

29 Isporuka električne energije u mrežu može otpočeti tek po konačnom priključenju objekta na prenosni odnosno distributivni sistem električne energije. Komisija za interni tehnički pregled vrši tehnički pregled priključka elektrane, mernog mesta, kontrolu kompletnosti potrebne dokumentacije i zapisnikom konstatuje da li su priključak i objekat elektrane izvedeni prema tehničkim uslovima iz rešenja o odobrenju priključenja, nakon čega se elektrana može povezati na sistem, odnosno otpočeti sa radom. Zahtev se podnosi operatoru prenosnog, odnosno distributivnog sistema električne energije, na koji se elektrana priključuje. Uz zahtev se podnosi:

- Akt o probnom radu ili upotrebna dozvola za elektranu
- Ugovor o otkupu električne energije, ugovor o snabdevanju električnom energijom (ako ima potrebe za njim)
- Dokaz da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu
- Tehnički opis elektrane
- Spisak lica odgovornih za rukovanje uređajima u elektrani
- Jedan primerak projekta izvedenog objekta (ili projekta za izvođenje radova u slučaju priključenja elektrane radi probnog rada) koji sadrži priključni vod i razvodno postrojenje elektrane;
- Jednopolnu šemu izvedenog stanja objekta elektrane overenu od izvođača elektromontažnih radova
- Izjavu izvođača radova da je objekat izveden u skladu sa propisima i u skladu sa izrađenom tehničkom dokumentacijom
- Različiti dokazi i izveštaji o izvršenom ispitivanju: električne instalacije, energetske opreme, zaštitnih uređaja, ispunjenosti kriterijuma viših harmonika i interharmonika, flikera za solarne i vetroelektrane itd.
- Druga opšta dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugo)

30 Projekat izvedenog objekta izrađuje se za potrebe pribavljanja upotrebne dozvole, korišćenja i održavanja objekta. Projekat izvedenog objekta izrađuje se za sve objekte za koje se po odredbama ZPI pribavlja građevinska dozvola.

Projekat izvedenog objekta je projekat za izvođenje sa izmenama nastalim u toku građenja objekta. Projekat izvedenog objekta ne podleže tehničkoj kontroli, osim kada se izrađuje za potrebe legalizacije objekata. U

slučaju da u toku građenja objekta nije odstupljeno od projekta za izvođenje, investitor, lice koje vrši stručni nadzor i izvođač radova potvrđuju i overavaju na projektu za izvođenje da je izvedeno stanje jednako projektovanom stanju.

- 31 Podobnost objekta za upotrebu utvrđuje se tehničkim pregledom. Tehnički pregled objekta vrši se po završetku izgradnje objekta, odnosno dela objekta koji predstavlja tehničko-tehnološku celinu i može se kao takav samostalno koristiti. Tehnički pregled može se vršiti i uporedo sa izvođenjem radova. Tehnički pregled obuhvata kontrolu usklađenosti izvedenih radova sa građevinskom dozvolom i tehničkom dokumentacijom na osnovu koje se objekat gradi, kao i sa tehničkim propisima i standardima koji se odnose na pojedine vrste radova, odnosno materijala, opreme i instalacija. Tehnički pregled objekata vrši komisija ili privredno društvo, odnosno drugo pravno lice kome investitor poveri vršenje tih poslova i koje je upisano u odgovarajući registar za obavljanje tih poslova. Kada je predmet tehničkog pregleda objekat za koji su utvrđene posebne mere zaštite od požara, član komisije za tehnički pregled je i inženjer protivpožarne zaštite sa odgovarajućom licencom. Tehnički pregled objekta obezbeđuje investitor
- 32 Pravo na posebno korišćenje voda stiče se vodnom dozvolom. Vodnom dozvolom, koja se ishoduje kada je objekat izgrađen, utvrđuju se način i uslovi za korišćenje i ispuštanje voda, a potrebna je za obavljanje delatnosti kojima se utiče na vodni režim. Zahtev za izdavanje vodne dozvole se podnosi nadležnom vodoprivrednom organu
- 33 Akt koji je neophodan kako bi se mogao faktički koristiti objekat za koji je predviđeno izdavanje građevinske dozvole. U okviru objedinjene procedure, putem elektronske prijave preko Sistema Agencije za privredne registre, podnosi se zahtev organu koji je izdao građevinsku dozvolu, a koji rešenjem izdaje upotrebnu dozvolu. Uz zahtev se prilaže:
- projekat za izvođenje sa potvrdom i overom investitora, lica koje vrši stručni nadzor i izvođača radova da je izvedeno stanje jednako projektovanom u slučaju da u toku građenja nije odstupljeno od projekta za izvođenje, odnosno projekat izvedenog objekta izrađen u skladu sa pravilnikom kojim se uređuje sadržina tehničke dokumentacije;
  - izveštaj komisije za tehnički pregled, kojim se utvrđuje da je objekat dobar za upotrebu, sa predlogom za izdavanje upotrebne dozvola;
  - sertifikat o energetskim svojstvima objekta, ako je za objekat propisana obaveza pribavljanja sertifikata o energetskim svojstvima;
  - elaborat geodetskih radova za izvedeni objekat i posebne delove objekta
  - elaborat geodetskih radova za podzemne instalacije;
  - druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće naknade, identifikacija i drugi dokazi na zahtev nadležnog organa).
- 34 Licencu za proizvodnju električne energije izdaje Agencija za energetiku RS, dok za obavljanje delatnosti proizvodnje, distribucije i snabdevanja toplotnom energijom licencu izdaje je JLS. Uz zahtev se podnosi:
- Upotrebna dozvola
  - Izveštaj nadležnog inspektora da energetski objekti i ostali uređaji, instalacije ili postrojenja neophodni za obavljanje energetske delatnosti ispunjavaju uslove i zahteve utvrđene tehničkim propisima, propisima o energetske efikasnosti, propisima o zaštiti od požara i eksplozija, kao i propisima o zaštiti životne sredine;

- Druga dokumentacija (dokazi o ispunjenosti finansijskih uslova, potvrda nadležnog organa da preduzeće i članovi organa upravljanja nisu bili osuđivani i slično, akti kojima se potvrđuje likvidnost i zakonitost rada preduzeća, potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija i drugo)
- 35 Status povlašćenog proizvođača je uslov za potpisivanje ugovora o otkupu električne energije sa garantovanim snabdevačem kojim se ostvaruju prava na mere podsticaja. Investitor može steći status povlašćenog proizvođača električne energije za elektranu, odnosno deo elektrane, pod uslovom:
- da u procesu proizvodnje električne energije koristi obnovljive izvore energije (ili postrojenje radi sa visokoeffikasnom kombinovanom proizvodnjom električne i toplotne energije iz prirodnog gasa) i ispunjava uslove u pogledu instalisane snage propisane Uredbom o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, privremenog povlašćenog proizvođača i proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora (Uredba)
  - da je izgrađena i podobna za upotrebu u skladu sa ZPI
  - da ima obezbeđeno posebno merenje, odvojeno od merenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se meri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem
  - da proizvodi električnu energiju u novoizgrađenim, odnosno rekonstruisanim postrojenjima u kojima je ugrađena nekorišćena oprema
  - da poseduje licencu za obavljanje delatnosti u skladu sa ZE
  - da ispunjava i druge uslove u skladu sa podzakonskim aktima ZE

Zahtev se podnosi ME na propisanom obrascu (objavljuje se na internet stranici ME), a uz zahtev se prilaže:

- za hidroelektrane i elektrane snage veće ili jednake 1 MW, kopija licencu za obavljanje delatnosti, odnosno kopija odgovarajućeg ugovora o prenosu odgovornosti
  - upotrebna dozvola, odnosno akt nadležnog organa da nije predviđeno izdavanje upotrebne dozvole
  - kopija akta o priključenju na prenosni, odnosno distributivni sistem, sa potvrdom nadležnog operatora da je merno mesto elektrane koje je predmet zahteva izvedeno u skladu sa uslovima propisanim ZE i Uredbom
  - podatke o licu odgovornom za rad postrojenja (ime, pozicija, telefon, faks i elektronska adresa)
  - druga akta u skladu sa Uredbom ukoliko se zahtev odnosi na elektranu sa kombinovanom proizvodnjom
- 36 Ovim ugovorom investitor stiče mogućnost za ostvarivanje prava koja su mu zagantovana statusom povlašćenog proizvođača. Ako je već potpisan Ugovor sa odložnim dejstvom ne potpisuje se novi ugovor, već počinje puna primena odredbi tog ugovora. Ugovor potpisuju investitor i Garantovani snabdevač (trenutno EPS snabdevanje). Uz zahtev Garantovanoj snabdevaču se podnosi:
- Status povlašćenog proizvođača
  - Druga dokumentacija (potvrda uplate odgovarajuće takse, identifikacija)

FINANCIAL AND
CORPORATE
RECOMMENDED
FIRM

2015

FINANCIAL AND
CORPORATE
RECOMMENDED
FIRM

2016

FINANCIAL AND
CORPORATE
RECOMMENDED
FIRM

2017